Demokrasi ve Demokrasinin Temel Nitelikleri

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Demokrasi:** Eski Yunancadaki "demos" (halk) ve "kratos" (güç, egemenlik) sözcüklerinden gelir. Halkın yönetimde söz sahibi olduğu yönetim anlayışıdır. Demokrasi aynı zamanda bir yaşama biçimidir: başkalarının haklarına ve fikirlerine saygı duymak, insanları eşit görmek demokratik davranışlardır.
- **Temel nitelikler:** Özgürlük, eşitlik, seçme ve seçilme hakkı, millî egemenlik, çoğulculuk, katılım ve hukukun üstünlüğü.
- **Millî egemenlik:** Yönetme gücü milletindir. Halk bu gücü seçme ve seçilme hakkını kullanarak gösterir.
- **Çoğulculuk:** Seçimlere birden fazla parti ya da aday katılabilir; farklı fikirler bir arada bulunur ve saygı görür.
  Katılım: Vatandaşlar oy vererek, dilekçe yazarak, sivil toplum kuruluşlarında çalışarak yönetimde söz sahibi olur.
- **Hukukun üstünlüğü:** Yöneten ya da yönetilen herkes yasalara ve bağımsız mahkemelerin kararlarına uymak zorundadır; yasalar önünde herkes eşittir.
- **Günlük hayatta demokrasi:** Ailede kararlar alınırken herkesin fikrinin sorulması, sınıf başkanının oyla seçilmesi, mahalle sorunları için dilekçe verilmesi demokrasinin uygulamalarıdır.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1. "Demokrasi" sözcüğünü oluşturan "demos" ve "kratos" sözcüklerinin anlamlarını yazınız.

2. Aşağıdakilerden hangisi demokrasinin temel niteliklerinden biri **değildir**?

   A) Çoğulculuk
   B) Hukukun üstünlüğü
   C) Yönetimin tek kişide toplanması
   D) Seçme ve seçilme hakkı

3. Aşağıdaki ifadelerin doğru (D) ya da yanlış (Y) olduğunu belirtiniz.
   (…) Demokrasi yalnızca devlet yönetimiyle ilgilidir, günlük hayatta görülmez.
   (…) Demokratik ülkelerde yasalar önünde herkes eşittir.
   (…) Seçimlerde birden fazla aday bulunması çoğulculuk niteliğiyle ilgilidir.
   (…) Hukukun üstünlüğü, yalnızca vatandaşların yasalara uyması demektir; yöneticiler bunun dışındadır.

4 Eşleştiriniz.

1) Millî egemenlik a) Herkesin yasalara ve mahkeme kararlarına uyması
2) Çoğulculuk b) Yönetme gücünün millete ait olması
3) Hukukun üstünlüğü c) Farklı fikir ve adayların bir arada bulunabilmesi

5 Evde bir karar alınırken demokrasiye uygun davranışa bir örnek yazınız.

6 Vatandaşların seçimlerde oy kullanması demokrasinin hangi niteliğiyle **doğrudan** ilgilidir?

A) Seçme ve seçilme hakkı B) Hukukun üstünlüğü C) Çoğulculuk D) Eşitlik

7 Boşlukları uygun kavramlarla doldurunuz.

(katılım – eşitlik – özgürlük)

a) Dini, cinsiyeti, mesleği ne olursa olsun herkesin aynı haklara sahip olması ..... ile ilgilidir.
b) Bir vatandaşın mahallesindeki sorun için belediyeye dilekçe yazması ..... örneğidir.
c) Kişinin başkalarına zarar vermeden düşüncesini açıklayabilmesi ..... ile ilgilidir.

8 Demokratik bir insanın taşıması gereken iki özelliği yazınız.

9 Okulunuzda demokrasinin uygulandığını gösteren bir durum yazınız.

10 Aşağıdakilerden hangisi **çoğulculuk** niteliğine örnektir?

A) Bir öğrencinin ödevini zamanında yapması
B) Okul meclisi seçimine farklı fikirlere sahip dört öğrencinin aday olması
C) Trafik kurallarına uyulması
D) Mahkemenin verdiği karara uyulması

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Demokrasinin temel niteliklerini gösteren kavram haritasında soru işareti yerine hangi nitelik yazılmalıdır?
(İpucu: "Yöneten ya da yönetilen herkes yasalara uyar.")

12 5/C sınıfında yapılan sınıf başkanlığı seçiminin sonuçları tabloda verilmiştir.

Aday	Deniz	Arda	Elif
Oy sayısı	9	12	7

a) Seçimde toplam kaç oy kullanılmıştır?
b) Seçimi kim kazanmıştır?
c) Seçimi kaybeden adayların sonuca nasıl bir tutum göstermesi demokrasiye uygundur?

13 Bir ülkede yalnızca belirli bir meslekteki kişilerin oy kullanabildiğini düşününüz. Bu durum demokrasinin hangi niteliklerine aykırıdır? İki nitelik yazınız.

14 Aşağıdaki durumların hangisinde **hukukun üstünlüğüne** uygun davranılmıştır?

A) Bir yöneticinin trafik cezasını, görevini gerekçe göstererek ödememesi
B) Tanıdığı olan birinin sıraya girmeden işini halletmesi
C) Kuralların kişiye göre farklı uygulanması
D) Mahkemenin verdiği kararın taraflarca uygulanması

15 Aşağıdaki kartlarda verilen davranışları, ilgili oldukları demokrasi niteliğiyle eşleştiriniz.

1	2	3	4
Mahalle sakinleri parkın yenilenmesi için imza topladı.	Bir yarışmaya herkes cinsiyet ayrımı olmadan başvurabildi.	Seçimde dört farklı parti yarıştı.	Bir gazete yazarı düşüncelerini yazısında dile getirdi.

Nitelikler: eşitlik – katılım – özgürlük – çoğulculuk

16 "Demokratik ülkelerde insanlar başkalarına zarar vermeden hak ve özgürlüklerini kullanırlar."
Bu cümleye uygun bir örnek ve uygun olmayan bir örnek yazınız.

17 Demokrasiyle yönetilen bir ülkede vatandaşların yönetime katılma yolları arasında aşağıdakilerden hangisi **yer almaz**?

A) Seçimlerde oy kullanmak
B) Yasalara uymayı reddetmek
C) Sivil toplum kuruluşlarında gönüllü çalışmak
D) Dilekçe ile istek ve şikâyetini bildirmek

18 Bir sınıfta öğretmen, sınıf kurallarını öğrencilerle birlikte belirlemiş ve her kuralı oylamaya sunmuştur. Bu uygulamanın öğrencilere iki faydasını yazınız.

19 Aşağıdaki cümlelerden hangisi millî egemenlik anlayışını **en iyi** açıklar?

A) Yöneticiler seçimle değil, miras yoluyla belirlenir.
B) Ülkeyi yalnızca bir aile yönetir.
C) Ülkeyi yönetme yetkisi milletindir; millet bu yetkiyi seçtiği temsilcilerle kullanır.
D) Halk yönetimde söz sahibi değildir.

20 Mahalledeki oyun parkı bakımsız kalmıştır. Demokratik yollarla bu sorunun çözümü için neler yapılabileceğine iki örnek yazınız.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 Bir okulda "okul bahçesine ne yapılsın?" konusunda öğrencilerin görüşü alınmıştır. Aşağıdaki durumları okuyunuz.
I. Her sınıftan bir temsilci öneri sunmuştur.
II. Öğrenciler öneriler hakkındaki düşüncelerini çekinmeden, serbestçe söylemiştir.
III. Oylamada her öğrencinin bir oyu olmuştur.
IV. Sonuç ne olursa olsun farklı önerilere saygı gösterilmiştir.
Bu durumlarla ilişkili olan demokrasi niteliklerini yazınız.

22 Aşağıdaki metni okuyunuz.
"Yaz tatilinde köylerindeki su kanalının onarılmasını isteyen gençler, önce köy halkıyla toplantı yaptı. Toplantıda herkes fikrini söyledi ve karar oylamayla alındı. Ardından köy muhtarıyla birlikte ilgili kuruma bir dilekçe yazıldı."
Metne göre aşağıdakilerden hangisine **ulaşılamaz**?

A) Su kanalı birkaç gün içinde onarılmıştır.
B) Karar alınırken farklı görüşler dinlenmiştir.
C) Sorun, yetkili kuruma dilekçe ile bildirilmiştir.
D) Gençler kararlara katılmıştır.

23 Tabloda iki farklı sınıfın başkan seçimi sürecine ait bilgiler verilmiştir.

	5/A	5/B
Aday sayısı	3	1
Oy kullanan	Tüm öğrenciler	Yalnızca ön sıradakiler
Seçimden sonra	Sonuca saygı gösterildi	Sonuç tartışmaya açılmadı

Hangi sınıftaki seçim demokrasiye daha uygundur? İki gerekçe yazınız.

24 Aşağıdaki tartışmayı okuyunuz.
Mert: "Seçimi benim desteklediğim aday kazanmadı, o hâlde sınıf başkanının hiçbir kararına uymam."
Zehra: "Ben de başka birine oy verdim ama seçim sonucuna saygı duyarım. Fikirlerimi ise sınıf toplantısında söylerim."
Hangi öğrencinin tutumu demokrasiye uygundur? Açıklayınız.

25 Bir sınıfta "Herkes eşittir." kuralı yazılıdır. Ancak nöbet görevleri hep aynı öğrencilere verilmektedir. Bu durumda hangi demokrasi niteliği zedelenmiştir? Nasıl düzeltilebilir?

26 Aşağıdaki durumlardan hangisi demokrasinin **birden fazla** niteliğini aynı anda gösterir?

A) Bir öğrencinin kitap okuması
B) Bir öğrencinin okula zamanında gelmesi
C) Bir kişinin evinde yemek yapması
D) Farklı partilerin katıldığı bir seçimde vatandaşların gizli oyla temsilcilerini belirlemesi

27 "Demokrasi yalnızca bir yönetim biçimi değil, aynı zamanda bir yaşama biçimidir."
Bu görüşü ailenizden, okulunuzdan ve mahallenizden birer örnekle destekleyiniz.

28 Bir okulun öğrenci meclisi seçimine katılım oranları aşağıda verilmiştir (temsilî veri).
5. sınıflar: 120 öğrenciden 108'i oy kullandı.
6. sınıflar: 120 öğrenciden 66'sı oy kullandı.
Hangi sınıf düzeyinde katılım daha yüksektir? Katılımı düşük olan sınıf düzeyinde katılımı artırmak için bir öneri yazınız.

29 Bir öğrenci kulübü, yıl sonu gezisinin yerini belirlemek istiyor. Kulüp başkanı şu iki yoldan birini seçecektir:
1. yol: Gezi yerini kendisi belirleyip üyelere duyurmak
2. yol: Üyelerden öneri toplamak, önerileri tanıtmak ve oylama yapmak
Hangi yol demokrasiye uygundur? Bu yolun kulüp üyeleri üzerindeki olası iki etkisini yazınız.

30 Aşağıdakilerden hangisi demokratik bir ülkede **karşılaşılması beklenmeyen** bir durumdur?

A) Vatandaşların istek ve şikâyetlerini dilekçeyle bildirmesi
B) Seçimlerin belirli aralıklarla yapılması
C) Farklı düşünceleri açıkladığı için kişilerin cezalandırılması
D) Mahkemelerin bağımsız karar vermesi

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**